

Giv universiteterne større frihed

Kommentar bragt i Børsen den 4. september 2008, af Sine Sunesen, formand for Akademikernes Centralorganisation

Regeringen har nu fremlagt sit forslag til finanslov for 2009, men jeg mangler stadig svar på et afgørende spørgsmål: Hvordan vil regeringen fordele reservepuljen på i alt 13,5 mia. kr. over fire år?

Så stort et beløb bør ikke bare spredes med de aktuelle politiske vinde. Vi må finde nogle fordelingsprincipper, der øger styrken i dansk forskning og giver universiteterne den selvstændighed, de fik stillet i udsigt ved universitetsreformen.

Jeg foreslår tre principper, der skaber balance mellem forskellige finansieringsformer:

1. Alle nye globaliseringsmidler fordeles med så 60 pct. af midlerne går til basismidler og 40 pct. går til konkurrencemidler.
2. Alle konkurrencemidler fra puljen fordeles med 50 pct. til fri forskning og 50 pct. til strategisk forskning.
3. Der afsættes for hvert finansår et beløb på i snit ½ mia. kr. til særlige indsats i forhold til aktuelle udfordringer og ubalancer i forskningssystemet.

Ved universitetsreformen blev universiteterne lovet større selvstændighed mod at de skulle etablere entydige ledelsesforhold. De skulle også kunne prioritere, så der blev rum for større fælles satsninger på institutterne. Det har universiteterne nu leveret.

Men politikerne har ikke leveret modydelserne, nemlig grundlaget for at universiteterne kan disponere økonomisk og forfølge planlagte forskningsmål uden om det centrale ansøgningsbureaukrati. Med globaliseringsmidlerne kan politikerne levere det lovede.

Basismidler er afgørende for universiteternes handlemuligheder, og vi har brug for selvstændige universiteter med handlekraftige ledelser frem for mere central styring. Basismidlerne sikrer, at universiteterne kan forfølge selvstændige strategier, medfinansiere EU-projekter, tiltrække private midler og sikre forskningsbaseringen af uddannelserne.

Jeg frygter, at regeringen vil sende de fleste midler i konkurrence - og til strategisk forskning med politisk definerede satsningsområder som ramme for projekterne. Jeg ser gerne den type forskning støttet, men for at universiteterne overhovedet *kan* konkurrere om nye midler, må de have flere basismidler. Vel at mærke basismidler der ikke i forvejen er disponeret på grund af utilstrækkelige overheadprocenter eller høje krav til medfinansiering.

Den strategiske forskning kan for politikerne forekomme mere kontrolleret og givtig for samfundet. Særligt fordi de selv bestemmer forskningsområderne - og alle har jo deres favoritter, som skal med. Men frie midler til forskernes egne projekter er uundværlige, fordi vigtige nybrud i forskningen ofte sker andre steder, end politikerne forventer.

Og de samme politikere ser ikke bagsiden af medaljen: Det økonomisk ufrie universitet. For stor vægt på konkurrencemidler og strategisk forskning undergraver de forskningsmiljøer og den ledelse, som politikerne har ønsket at styrke med universitetsreformen. Giv universiteterne frihed via globaliseringsmidlerne!